

Samen zorgen voor een groene, klimaatbestendige en gezonde leefomgeving

STEENBREEK CONCLUDEERT

Een levenswerk uit een ander tijdperk en vandaag de dag is dit gedachtegoed actueler dan ooit. Ecokathedralen zijn plekken waar de natuur het werk doet en alle tijd krijgt om zich generaties lang verder te ontwikkelen. Mens, plant en dier werken er eindeloos en zonder plan. Een unieke locatie, waar ruimte de tijd krijgt en tijd de ruimte. De natuur krijgt de tijd om te ontwikkelen, zonder grootschalig ingrijpen door mensen.

SAMENVATTEND

De Le Roy tuin is in de afgelopen 57 jaar uitgegroeid tot een groene oase midden in een woonwijk, met dank aan de jarenlange inzet van buurtbewoners en vrijwilligers. Een tuin met eetbare planten en fruitbomen die voedsel bieden aan mens en dier. Een plek waar het zomers aangenaam toeven is vanwege de verkoeling onder de bomen. Door het geven van tientallen rondleidingen per jaar krijgen steeds meer mensen uitleg hoe deze plek is ontstaan. Dit in de hoop dat op heel veel andere plekken in Nederland nog ecokathedralen mogen starten. Tijd is de enige factor die biodiversiteit tot grote hoogte kan brengen en bijdraagt aan een gezonde leefomgeving voor de mens!

Daarom heeft de jury unaniem besloten dat de Le Roy tuin, een ecokathedraal in Heerenveen een terechte winnaar is van de Steenbreek Trofee 2023 in de categorie maatschappelijke initiatieven.

Namens de jury

Margot Ribberink
voorzitter

Juryrapport

STEENBREEKTROFEE 2023

Maatschappelijke initiatieven

Le Roy tuin een ecokathedraal in Heerenveen

Stichting Steenbreek organiseert de prijsvraag voor de Steenbreektrofee om innovatieve voorbeelden te laten zien waarbij groen en water op een praktische manier worden benut en die illustreren waar Steenbreek voor staat. Dit zijn initiatieven die betrekking hebben op onder meer de bevordering van de biodiversiteit, gezondheid, sociale cohesie en een positieve bijdrage leveren aan klimaatadaptatie. Deze projecten dienen als inspiratie en voorbeeld voor anderen.

Zowel initiatieven die spelen op het niveau van de straat of de wijk, als op niveau van dorp en stad kunnen meedingen naar de Steenbreektrofee. Dit kan van een gemeente zelf zijn maar ook van een buurtvereniging, wijkorganisatie, corporatie, ondernemer of inwoner. In 2023 werden 22 mooie en zeer diverse projecten voor deelname ingezonden. De jury heeft uit de inzendingen in juni 2023 zes projecten genomineerd waaronder het project Le Roy tuin, een ecokathedraal in Heerenveen. Maandag 24 juli 2023 ging de jury tijdens een digitaal overleg nog wat dieper in gesprek met de initiatiefnemer(s) om te komen tot een eindoordeel.

De jury van de Steenbreektrofee bestaat uit professionals die elk hun eigen specialisme en kennis hebben.

- **Margot Ribberink**
Voorzitter jury
- **Robert Graat**
Staatsbosbeheer
- **Ans Hobbelink**
AVVN samen natuurlijk tuinieren
- **Henk Kuijpers**
Stadswerk
- **Thijs van Mierlo**
LSA Bewoners

Het project

In Heerenveen ligt sinds 1966 een kilometer lange en 20 meter brede groenstrook in het hart van de wijk Heerenveen-Midden. Het was destijds – en nog steeds! – een gedurfd experiment van de gemeente, die aan Louis Le Roy (1924-2012) de opdracht gaf om deze openbare ruimte vorm te geven. Le Roy, tekenleraar, had nog nooit een vergelijkbare opdracht uitgevoerd en kon ook geen tekeningen laten zien wat hij voor ogen had. In het begin was het een kaal stuk grond, dat eerst als weiland had gediend van een boer.

Le Roy begon met het aanbrengen van verhogingen door puin te storten van gesloopte gebouwen en hij liet grond uitgraven voor vijvers. Hoogteverschillen waren nodig om de natuur divers te maken. Een vooruitziende blik, want biodiversiteit was nog helemaal niet zo in beeld in die tijd. Door het handmatig ordenen van puinhopen (hele stenen werden aan de randen gestapeld, kapotte stenen werden als vulmateriaal gebruikt) kwam er weer enige orde in de chaos. Vervolgens werden 300 verschillende bomen en struiken geplant en veel plantenzaden gestrooid. En toen was het afwachten hoe de natuur ging reageren. Ecokathedralen zijn plekken waar de natuur het werk doet en alle tijd krijgt om zich generaties lang te ontwikkelen. Mens, plant en dier werken er eindeloos en zonder plan aan een unieke locatie, waar ruimte de tijd krijgt en tijd de ruimte.

De Le Roy tuin is in de afgelopen 57 jaar uitgegroeid tot een groene oase midden in een woonwijk.

STEENBREEK WAARDEERT

De jury heeft grote waardering voor de bijna filosofische wijze waarop de Le Roy tuin tot stand is gekomen. En wat een geluk dat dit stukje geschiedenis bewaard is gebleven toen in 2003 vragen werden gesteld in de gemeenteraad over wat er met de 'groenstrook' moest gebeuren. Het is zeer uniek dat in 2005 een 100-jarige intentieverklaring is getekend door gemeente Heerenveen en Stichting TIJD om de continuïteit van het ecokathedrale proces te borgen.

Voor natuurlijke begrippen is zelfs 100 jaar kort. Het gebied wordt niet op de traditionele manier onderhouden met regelmatige snoeien, onkruid wieden of grasmaaien of iets dergelijks. In dit gebied krijgen natuurlijk processen de tijd. Er is geen plan dat is het plan. De term ecokathedraal is ooit

zelf bedacht door Louis G. Le Roy. 'Eco' staat voor natuur en 'kathedraal' voor cultuur. Daarmee wilde hij aangeven dat natuur en cultuur met elkaar samen moeten werken. Ze hebben elkaar nodig: een symbiotische relatie.

Het bouwen aan een ecokathedraal is een langdurig proces dat zich uitstrekt over tientallen generaties. Dit lange termijn denken wordt kathedraal denken genoemd, omdat de bouw van kathedralen soms eeuwen duurde. De mensen die kathedralen bouwden wisten dat ze het eindresultaat zelf nooit gingen zien. In de tijd waarin we nu leven wordt vaak het korte termijn denken belangrijker gevonden. De volgende generaties worden vergeten en we denken er niet bij na hoe wij de wereld achterlaten voor onze kleinkinderen. We moeten weer goede voorouders worden. De jury is onder de indruk hoe dit gedachtegoed al jaren wordt uitgedragen tijdens lezingen en aan bezoekers van de Le Roy tuin. Steeds meer gemeenten tonen interesse en de wethouder wandelt altijd graag mee om kennis te delen. Waarschijnlijk gaan veel gesprekken ook over de intentieverklaring van maar liefst 100 jaar.

Buurtbewoners en vrijwilligers zorgen samen voor deze mooie plek. Het vrijhouden van wandelpaden, opruimen van rommel, bevorderen van de biodiversiteit door nieuwe (fruit) bomen te planten en bestaande begroeiing met rust te laten. Spontane groei wordt toegejuicht. Ook wordt er nog steeds nieuw puin gestapeld. Duizenden tegels, trottoirbanden en klinkers worden aangevoerd (de laatste tijd via het NK-tegelwippen) en met de hand gestapeld. Op diverse plekken ontstaat steeds weer nieuwe dynamiek met natuurlijke begroeiing en in de kleine ruimtes tussen de gestapelde stenen leven duizenden insecten.

STEENBREEK ADVISEERT

Met het gedachtegoed van de ecokathedraal is een vertaalslag te maken naar de Nederlandse tuinen en het loslaten van het netheidssyndroom. De meeste tuinbezitters willen een nette tuin, waar geen blaadje scheefligt, de stoepen en terrassen altijd kraakhelder zijn en de natuur geen 'rommel' en onkruid achterlaat. De biodiversiteit is gebaat bij rommelhoekjes en een beetje loslaten. De bouwmeester heeft een prachtig pleidooi gehouden om het ecokathedrale proces overal waar mogelijk te omarmen om de natuur weer onderdeel te laten zijn van de stad. De jury adviseert om deze kennis en ervaring een breder podium te geven om daarmee anderen te inspireren.